

GEVLUCHT

VERGETEN CONFLICTEN

Deze krant is tot stand gekomen door:
Dokters van de Wereld, Liliane Fonds,
Medair, Stichting Vluchteling, TEAR, UAF,
UNHCR, VluchtelingenWerk Nederland, ZOA

20
JUNI

**WERELD
VLUCHTELINGEN
DAG**

Raki uit West-Papoea

'Nu pas bereikt ons verhaal de wereld'

Etienne mist zijn familie

'Mijn bloed blijft Congolees'

De vergeten tragedie

Rohingya onderdrukt in Birma

Vluchtelingenkamp Shatila

'Ik woon hier al zestig jaar'

Godfrey uit Zuid-Soedan

'Nederlanders luisteren niet goed'

Verborgen voor de wereld

Gehandicapte vluchtelingenkinderen in Rwanda

Langdurige vluchtelingensituaties

Een leven lang wachten

De 21-jarige Sarah woont al haar hele leven in vluchtelingenkamp Dadaab in Kenia. Haar spullen bewaart ze in de koffers waarmee haar moeder 24 jaar geleden vanuit Somalië naar Dadaab vluchtte. Sarah en haar familie zitten in wat UNHCR, de VN-vluchtelingenorganisatie, typeert als 'een langdurige vluchtelingensituatie'.

In een langdurige vluchtelingensituatie kunnen groepen groter dan 25.000 personen al meer dan vijf jaar niet terugkeren naar hun land van herkomst. Het vluchtelingenkamp in Dadaab was in eerste instantie bedoeld als tijdelijke opvang voor 90.000 mensen die in 1991 het geweld in Somalië waren ontvlucht. De tijdelijke opvang heeft echter een permanent karakter gekregen. Dadaab is inmiddels het grootste vluchtelingenkamp ter wereld geworden.

Geen toekomst opbouwen

Momenteel wonen er 343.884 mensen in Dadaab. Op dit moment verblijven zij gemiddeld elf jaar in het kamp. Sarah woont er al 21 jaar en is daarmee geen uitzondering. De kinderen die in het kamp worden geboren, halen het gemiddelde namelijk flink omlaag. Sarah is nog nooit buiten het kamp geweest. Van de Keniaanse overheid mogen de vluchtelingen zich niet buiten het kamp vestigen. Ze mogen ook niet werken in Kenia. Veel mensen in langdurige vluchtelingensituaties kunnen zo geen toekomst opbouwen en zijn afhankelijk van de hulp van anderen.

Kampen sluiten

Kenia dreigt al jaren de vluchtelingenkampen, waaronder Dadaab, te sluiten. Het land wil af van de honderdduizenden vluchtelingen. UNHCR is tegen gedwongen terugkeer naar gevaarlijke gebieden. De omstandigheden in met name Zuid- en Centraal Somalië zijn slecht door voedsel- en watertekorten, een gebrekkige gezondheidszorg en een schrijnend tekort aan onderwijsvoorzieningen. UNHCR is bang dat de conflicten in Somalië zullen oplaaien als mensen de Keniaans-Somalische grens over worden gejaagd.

Duurzame oplossingen

Miljoenen mensen zijn de afgelopen der-

Sarah woont haar leven lang in Dadaab.

Vluchtelingenkamp Dadaab in Kenia.

tig jaar landen als Afghanistan, Irak en Soedan ontvlucht. Momenteel zitten 6,4 miljoen mensen (45 procent van alle vluchtelingen) in een van de wereldwijd 33 langdurige vluchtelingensituaties. Twaalf situaties duren al langer dan dertig jaar, nog eens twaalf situaties duren tussen de twintig en dertig jaar. Voor UNHCR zijn er drie duurzame oplossingen om de huidige status-quo te doorbreken: terugkeer van vluchtelingen naar het land van herkomst, lokale integratie of hervestiging in een ander land.

Naar huis terugkeren

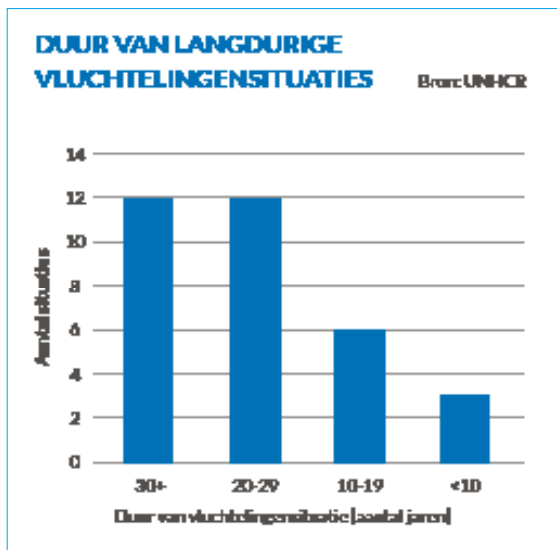
Terugkeren naar het land van herkomst, dat is wat vluchtelingen het liefst willen. Vrijwillige terugkeer, lange tijd gezien als dé oplossing, raakt echter steeds meer uit beeld. Dit komt omdat conflicten en oorlogen maar blijven voortduren. UNHCR ziet al jaren een dalende trend als het gaat om vrijwillige terugkeer. In de eerste helft van 2015 zijn slechts 84.400 mensen vrijwillig teruggekeerd naar hun land van herkomst. In

dezelfde periode in 2013 waren dat nog 189.300 mensen. Dit was al bijzonder weinig, aangezien 19,5 miljoen vluchtelingen niet kunnen terugkeren naar huis.

Een nieuw leven

Wanneer terugkeer onmogelijk is, wordt gekeken naar andere oplossingen, zoals bijvoorbeeld lokale integratie of hervestiging. 86 procent van alle vluchtelingen wordt opgevangen in ontwikkelingslanden, vaak in landen die niet kunnen of willen helpen met integratie. Hervestiging is maar voor een klein deel van de vluchtelingen een oplossing: slechts één procent van alle vluchtelingen wordt opnieuw gevestigd in een ander land.

De kans op hervestiging is voor Sarah dan ook heel klein. Een toekomst opbouwen in Kenia buiten het kamp lijkt onmogelijk en terugkeren naar Somalië is momenteel ook geen optie. Het typeert de uitzichtloosheid waarmee mensen in langdurige vluchtelingensituaties te maken hebben. Sarah blijft echter hopen en wachten op terugkeer naar een veilig Somalië.

Douwe Bob

en de ellende van de wereld

Stel je voor dat je door een wonder IS-leider AbuBakr al-Baghdadi, Geert Wilders en onze Douwe Bob ervan kunt overtuigen samen in een spaceshuttle plaats te nemen. Vervolgens laat je ze miljoenen lichtjaren ver reizen door het universum. Maak je even een voorstelling van hoe die drie daar, zwevend en door het raam kijkend naar dat grote heelal, de tijd doorbrengen. Zingend, filosoferend, scheldend?

Daarna laat je ze weer veilig landen op onze planeet. Er zullen een aantal dingen veranderen, dat is zeker. Geert Wilders wijzigt onmiddellijk de naam van zijn partij in UPVV: Universele Partij voor de Vrijheid. AbuBakr al-Baghdadi verandert IS in UIS: Universele Islamitische Staat. En wat doet onze Douwe Bob? Hij is de enige die zelf zal veranderen. Hij verkoopt zijn duurste gitaar, reist van het geld naar India, leeft daar in een onbekend dorpje, scheert zijn haar af, koopt boeddhistische kleding en maakt van zichzelf een zacht liedje. Wat ik hiermee wil zeggen: slechts de kunst kan de mens veranderen.

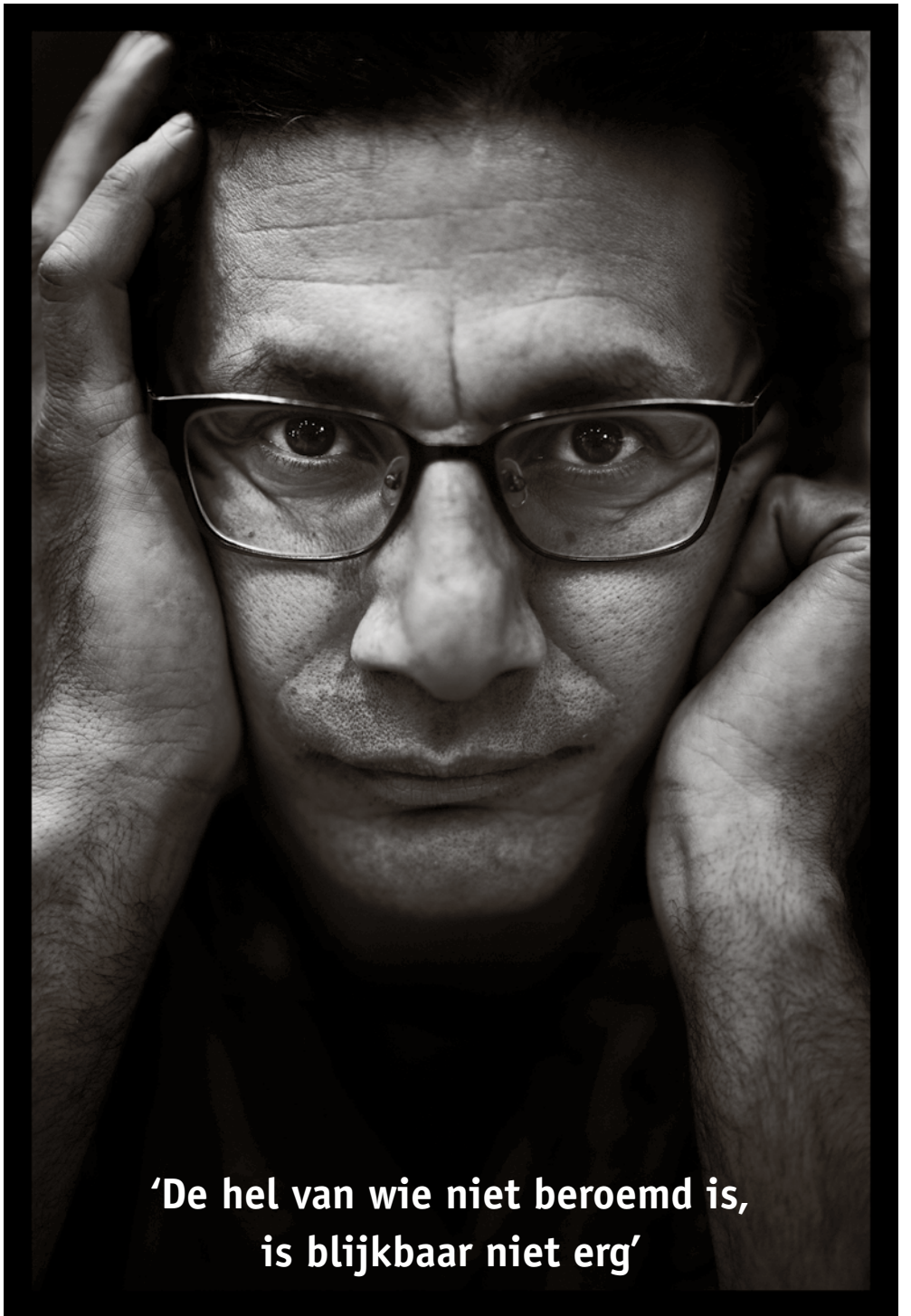
Rock-'n-roll zonder Elvis Presley... Reggae zonder Bob Marley... Het surrealisme zonder Salvador Dali... Dat is haast niet voor te stellen, terwijl Presley, Marley en Dali de rock-'n-roll, de reggae en het surrealisme niet zijn begonnen. Eigenlijk is het met oorlogen of ellende niet anders. En dat is erg en schaamteloos. Iedereen was geraakt door de foto van het Syrische jongetje op het Turkse strand. En terecht, want elk kind dat het slachtoffer is van zoiets onwezenlijks en onzinnigs als oorlog en vlucht is er een te veel. Maar hoe zit het met de conflicten en problemen van dit moment waar niemand naar omkijkt? Waar niemand van weet en die geen symbool hebben om de aandacht op zich te vestigen? Die niet dramatisch genoeg zijn voor de westerse schermen of geen directe problemen veroorzaken voor de westerse economie? Zuid-Soedan, Burundi, Nigeria, Palestina, Myanmar. Duizenden mensen doodgeschoten met kogels, opgehangen met touwen, verbrand met vuur, uitgehongerd, ontheemd. Maar niemand draait naar ze toe om ze te zien. Of om iets voor ze te betekenen.

Toen ik uit Irak vluchtte, had ik geen drama nodig om uit te leggen waarom ik was gevlucht. Ik had genoeg aan twee woorden: Saddam. Hoessein. Ik hoefde ze maar uit te spreken en ik kreeg medeleven en hulp. Ik herinner me dat ik in Thailand een mede-vluchteling uit Tunesië ontmoette. Hij was gevlucht voor het dictatoriale regime van Ben Ali, maar die was niet zo 'beroemd' als de dictator in mijn vaderland. Daarom moest hij zich vaak verdedigen. Uitleggen dat hij een echte politiek vluchteling was, en urenlang vertellen dat hij de hel had meegemaakt. Terwijl ik aan die twee woorden

genoeg had: Saddam. Hoessein. Saddam Hoessein en Elvis Presley waren beiden bekende personen. Hun karakters, huizen en bezigheden verschilden weliswaar, maar qua beroemdheid waren ze elkaars gelijke. Roem is roem. Zo werkt het op dit moment op onze planeet. Tot mijn spijt. Miljoenen en miljoenen mensen leven in de hel van oorlog of vlucht. Terwijl ik dit schrijf, zijn er 65 miljoen vluchtelingen op de wereld. 65 miljoen mensen, grotendeels kinderen, die niet in hun eigen huis in hun eigen land iets van hun leven kunnen maken, maar afhankelijk zijn van de gratie van anderen. Als die er al is. Want de hel van wie niet beroemd is, is blijkbaar niet erg.

Stel je voor dat onze Douwe Bob het Eurovisie Songfestival gewonnen had. Dan was hij nu beroemd. Wereldberoemd. Stel je voor dat hij met zijn beroemdheid naar Soedan was gegaan, en daar op de lijken springend en chocolade gooiend naar de rebellen, had gezongen: *Slow down, brother*. De lijken onder zijn schoenen zouden beroemde lijken zijn geworden, en identificatie verdienen. Douwe had ze kunnen veranderen van wormen in slachtoffers. Dat zou een troost zijn geweest. Toch?

Rodaan Al Galidi is dichter en schrijver. Hij werd in 1971 geboren in Al-Najaf (Irak). Via verschillende landen vluchtte hij naar Nederland, waar hij sinds 1998 woont.

‘De hel van wie niet beroemd is, is blijkbaar niet erg’

Op eigen benen staan. Daar tekent zij voor.

In 1994 kwamen bijna 1 miljoen Rwandezes om in een bloedige burgeroorlog. Chartine (11) was toen nog niet geboren. Gelukkig! Hoe had ze kunnen ontkomen aan de kapmessen? Ze kwam ter wereld zonder onderbenen. Nu loopt ze met protheses. Die worden aangepast na elke groeispurt. Daarna moet Chartine opnieuw leren lopen. Dat gaat moeizaam. Maar opgeven? Dat nooit! Chartine wil maar één ding: op eigen benen staan, letterlijk en figuurlijk.

Het Liliane Fonds steunt Chartine met protheses, therapie en onderwijs. We doen dit samen met NUDOR, onze partner in Rwanda. Deze organisatie zet zich ook in voor kinderen met een beperking uit Congo en Burundi die naar het nu vrij stabiele Rwanda zijn gevlucht. Ook zij hebben de steun van NUDOR hard nodig. In de chaos van een vluchtelingenkamp worden ze gemakkelijk ‘vergeten’. Wij willen dat ze net als Chartine de kans krijgen op eigen benen te staan.

**Het Liliane Fonds helpt haar met protheses en revalidatie.
Helpt u mee? Lilianefonds.nl**

**Liliane
Fonds**

open de wereld
voor een kind
met een handicap

Verborgen voor de wereld

Gehandicapte vluchtelingenkinderen in Rwanda

OP DE VLUCHT

Rwanda telt vijf vluchtelingenkampen voor Congolezen. Mugombwa in het zuiden bestaat sinds 2013. Het is het nieuwste kamp en telt ruim achtduizend bewoners. Volgens UNHCR zijn een half miljoen Congolezen hun land ontvlucht (telling 2014). De helft bevindt zich in het Afrikaanse Grote Merengebied.

Marie:

‘Florence wordt een grote meid. Ik ben als de dood dat iemand haar verkracht’

Op een afgelegen heuvel in Zuid-Rwanda wonen achtduizend vluchtelingen. Weggerend voor het vergeten conflict in de Democratische Republiek Congo. Uitzicht op een beter leven hebben ze nauwelijks, laat staan dat iemand zich het lot van hun gehandicapte kinderen aantrekt.

‘Ga!’, zei haar man toen het schieten dichterbij kwam. ‘Ik kom later.’ Marie Rakobwa rende het dorp uit. In een doek op haar rug droeg ze haar gehandicapte dochter Florence (toen 11), vier van haar andere kinderen renden naast haar. Geweerschoten heel dichtbij. Marie zag mensen neervallen. Ze sloot zich aan bij andere vluchtelingen. Geen idee waar ze heen gingen. Twee weken liep ze door Congo. Met haar kinderen sliep ze op straat. Ze kwam uit in Rwanda, nu vier jaar geleden.

Marie zit op bed in haar huisje van leem met Florence dicht tegen zich aan. Ze heeft haar man nooit meer gezien. De oudste twee kinderen, die hij zou meenemen, ook niet. Ze verbergt haar hoofd in haar handen. Florence speelt in een te grote bloemetjesjurk met een stuk zeil. Wit. Een hoekje van het blauwe UNHCR-logo is nog te zien. Ze trekt aan het plastic. Ze is sterk. Soms, als ze alleen thuis is, maakt ze

alles kapot, zegt Marie. ‘De schoolschriften van haar broers en zussen. Of ze kleedt zich helemaal uit. Ik sluit haar op als ik wegga, maar het venster kan niet op slot. Florence wordt een grote meid. Ik ben als de dood dat iemand haar verkracht.’

Waar beginnen?

Het vluchtelingenkamp waar Marie nu woont heet Mugombwa. Het werd in 2013 geopend. Het ligt tegen een afgelegen heuvel in het zuiden van Rwanda, het land dat nog altijd geassocieerd wordt met dood en verderf. In 1994 slachtten een miljoen burgers elkaar af. Nu is Rwanda een van de meest welvarende en veilige landen in Oost-Afrika. Vanwege die veiligheid zit Marie vier jaar na haar vlucht nog altijd hier. Maar van de welvaart krijgt ze niets mee. ‘Er is te weinig eten’, zegt ze. Dochter Florence, inmiddels 15, kan niet kauwen vanwege haar handicap. Met de uitgedeelde mais kan ze niets. Daarom moet Marie haar soms achterlaten, op zoek naar groenten die zacht genoeg zijn voor haar kwetsbare dochter. Marie drukt met duim en wijsvinger in het voorhoofd van Florence. ‘De schedel is zacht.’ Florence ging nooit kruipen of praten en werd niet zindelijk. Lopen doet ze nu wel, maar ze staat onstabiel op haar

benen. Soms heeft ze epileptische aanvallen, dan is moeder bang dat ze doodgaat. Thuis in Masisi (in het oosten van de Democratische Republiek Congo) was het leven goed. Ze hadden land en vader werkte voor een NGO (niet-gouvernementele organisatie). Toen in 2008 de gevechten begonnen, werd alles anders. Grond afgepakt, baan verloren. Het aantal milities dat de burgers opjaagt en vermoordt is niet te tellen. Geweld en verkrachting zijn aan de orde van de dag.

Terwijl ze praat, houdt Marie Florences hand vast. Het meisje ligt op haar rug en trekt aan het gordijn dat haar verborgen houdt voor de wereld. ‘Ze komt bijna nooit buiten’, zegt Marie. ‘Kinderen slaan haar.’ Natuurlijk gaat ze niet naar school. Voorzieningen voor gehandicapte kinderen zijn er niet in Mugombwa. Dat laatste beaamt directeur Jean Damascène Nsengiyumva van NUDOR, een Rwandese organisatie voor gehandicapten. Samen met Handicap International bezoekt de club sinds kort kinderen in vluchtelingenkampen. Maar waar te beginnen? Er bestaat geen overzicht van het aantal kinderen met een beperking. In speciaal voedsel wordt niet voorzien. Op school zijn de leerkrachten niet getraind voor de doelgroep. Nsengiyumva kan ook niet veel uitrusten. Hij hoopt dat andere

Marie Rakobwa zag haar man en twee kinderen na haar vlucht nooit terug. Haar gehandicapte dochter Florence (15) durft ze niet alleen te laten in het vluchtelingenkamp.

In Mugombwa wonen meer dan acht-duizend gevluchte Congolezen. Er zijn geen speciale voorzieningen voor gehandicapten.

organisaties hun kinderactiviteiten ook willen openstellen voor gehandicapte kinderen. Van de Rwandese overheid hoeft hij geen extra zorg te verwachten. De regering voert volgens hem een ontmoedigingsbeleid. Gehandicapt kind of niet, Congolese vluchtelingen moeten vooral weggaan.

Smoezelig jurkje
Iets hoger in het steile kamp woont Louise Mukamusoni met drie kinderen. Ze heeft een prachtig uitzicht op de groene heuvels, maar elk perspectief ontbreekt. Dochter Kayitesi is thuis, zoals elke dag. 'Wacht, ik kleed haar even aan', zegt Louise als het onverwachte bezoek zich

aandient. Ze legt haar dochter op bed. Een meisje dat volledig vergroeid is. Armpjes en beentjes zijn niet dikker dan verfoerstokjes. 'Ze is zestien.' 'Zestien?' 'Bijna zeventien.' Het kind heeft het formaat van een kleuter. Louise hijst haar in een smoezelig,

zilverkleurig jurkje. Dat is niet eenvoudig, want de ledematen zijn stijf en bewegen niet mee. Ze tilt haar lachende dochter op schoot. 'We hebben al drie maanden geen zeep', vertelt Louise. Geld is er evenmin. De kleren die ze gebruikt bij wijze van luiers voor Kayitesi, wast ze met water. Ook Kayitesi komt nauwelijks buiten.

Kayitesi is 16. Ze is ondervoed en komt nooit buiten.

Haar moeder is bang dat ze kouvast. 'We hebben de oorlog niet afgewacht', doet ze haar verhaal. 'Mijn man was overleden, ik woonde in de Democratische Republiek Congo, alleen met mijn kinderen. We hadden een boerderij. Mijn oudste zoon is achtergebleven met het land.' Het leven in het kamp is slecht, zegt

Louise. Geen land, geen werk. Maar het is er tenminste veilig. Het instabiele hoofd van dochter Kayitesi rust tegen haar borst op het bed. Soms lacht het meisje, als mama begint te praten. Iets anders lukt niet. Zitten, spreken of lopen zijn uitgesloten.

'Ze weet wanneer ik in de buurt ben', vertelt Louise. 'Dan is ze blij.' Elke nacht slapen ze samen in één bed. Moeder Louise ziet haar toekomst in het kamp op de heuvel. Geld voor een huis in Rwanda heeft ze niet. 'Ik denk dat het vechten in Congo nooit ophoudt, het duurt al zo lang. Ik blijf hier. Ik bid

tot God dat ik niet eerder sterf dan mijn dochter. Ik draag deze last omdat ik haar moeder ben. Niemand anders zal dat doen.'

Louise:
'Het leven in het kamp is slecht, geen land, geen werk. Maar het is er tenminste veilig'

Louise: 'Ik bid tot God dat ik niet eerder sterf dan mijn dochter. Ik draag deze last omdat ik haar moeder ben. Niemand anders zal dat doen'

HULP VAN ORGANISATIES

Het Liliane Fonds werkt samen met NUDOR, de Rwandese koepelorganisatie voor gehandicapten. NUDOR is actief in vluchtelingenkampen en trekt op met Handicap International. Hoewel het Liliane Fonds geen noodhulporganisatie is, speelt de stichting in op de veranderingen in de wereld. Directeur Kees van den Broek: 'We kijken waar we kunnen ondersteunen. Vluchtelingenstromen zijn een realiteit. Omdat we ook deze gehandicapte kinderen willen helpen, zoeken we aansluiting bij bestaande organisaties die expertise hebben op dit gebied.'

Claude Twizere (8) heeft misvormde benen en kan niet lopen. Hij vluchtte met zijn oma. Sinds kort gaat hij naar een vluchtelingenschool. Oma brengt hem op haar rug.

advertentie

Vraag **gratis** het boekje aan via **hoopvoorvluchtelingen.nl**

Hoopvolle VERHALEN

UIT HET WERKVELD VAN ZOA

HOOPVOORVLUCHTELINGEN.NL

ZOA

HULP | HOOP | HERSTEL

Zorgbus helpt ongedocumenteerden

Chauffeur Albert Greven van de Zorgbus rijdt sinds begin dit jaar langs verschillende locaties in Amsterdam om vluchtelingen en migranten zonder geldige verblijfspapieren te bemiddelen naar medische zorg.

De Zorgbus van Dokters van de Wereld rijdt sinds december langs verschillende locaties in Amsterdam om voorlichting te geven aan vluchtelingen en migranten zonder geldige verblijfspapieren, en hun toegang te verschaffen tot reguliere medisch noodzakelijke zorg. Deze hulp is van groot belang, omdat veel ongedocumenteerden niet naar de huisarts of het ziekenhuis durven. Ook worden ze vaak geweigerd door zorginstanties, bijvoorbeeld omdat ze geen papieren hebben.

‘Deze mensen lopen soms te lang met hun klachten door’, vertelt Zorgbus-coördinator Annette Hoogerbrugge, van beroep verloskundige. ‘Ik heb al eens meegeemaakt dat een zwangere vrouw pas na maanden voor het eerst bij me kwam. Dan heeft ze al een aantal belangrijke controles gemist en moet ik haar meteen doorsturen naar een gynaecoloog. Ongedocumenteerden hebben in Nederland recht op medisch noodzakelijke zorg, maar dat weten ze vaak niet. Bovendien zijn ze soms bang voor de IND of om in het systeem te worden opgenomen.’

Deze woensdagmiddag maakt de Zorgbus een eerste stop bij een vluchtelingen-

locatie in Amsterdam Zuidoost. Een groep van ruim zestig vluchtelingen heeft hier een voormalige brandweerkazerne gekraakt. Velen wonen al jaren in Nederland en zijn ooit gevlucht voor gewapende conflicten in hun thuisland, onder wie de Somalische Mohamed (46). Hij ontvluchtte al in 1994 de eindeloze burgeroorlog in Somalië, maar heeft nog steeds geen verblijfsstatus. Sinds de Zorgbus langskomt, is Mohamed een vaste klant. ‘Ik laat af en toe checken of ik geen diabetes of hiv heb. Just to be sure’, lacht hij en neemt nog een slok van zijn drankje. ‘Ik hou niet van ziekenhuizen. Al die gewonde mensen doen me te veel denken aan de oorlog. Gelukkig kan ik nu naar de bus.’

Buiten de opvang verzamelen de bewoners hun schamele bezittingen in oude tassen en winkelwagens; vanavond moeten ze weer verkassen naar een ander tijdelijk onderkomen. Vuilniszakken en oude stoelen liggen her en der verspreid over het terrein. Twee jongens pikken de lege flessen eruit voor het statiegeld. Een lange, donkere man op slippers vraagt de chauffeur van de bus om een plastic lepel voor zijn toetje. Een jonge Eritreeër helpt een oudere man met het plakken van zijn fietsband.

Arts Camiel Berens:
‘Ik help mensen met eenvoudige klachten of verwijs ze door naar de huisarts. Ook maak ik duidelijk dat ze in Nederland recht hebben op medisch noodzakelijke zorg’

De Eritrese Salem (32) loopt nog even snel de bus binnen voor het mobiele spreekuur. De verlegen vrouw praat gebrekkig Engels; over haar vlucht van vier jaar geleden wil ze alleen zeggen dat ze ‘religious problems’ had. Met handen en voeten maakt ze duidelijk dat ze bij de dokter was voor eczeem. Als ik haar vraag wat ze van de bus vindt, breekt eindelijk een lachje door. ‘De hulp is goed en gratis. I’m happy with the bus.’

‘Thank you, doctor’
De volgende stop van de Zorgbus is bij een andere opvanglocatie in Zuidoost, waar vooral Ethiopiërs wonen. Girma (47) meldt zich als eerste bij de bus en loopt ontspannen weer naar buiten (‘Thank you, doctor’). Veertien jaar geleden vluchtte de voormalige marathonloper naar Nederland. ‘Ik trainde jonge atleten, maar de regering wilde dat ik soldaat zou worden. Toen mijn beste vriend werd doodgeschoten, ben ik gevlucht via Addis Abeba.’ Hij wijst naar zijn opgezwollen ooglid. ‘Ontstoken. Het heeft lang geduurd voordat ik in Nederland naar het ziekenhuis of de dokter durfde te gaan. Ik was bang dat ik het land uitgezet zou worden. Gelukkig vertelden de Dokters van de Wereld mij dat ik recht heb op medische zorg. Ik heb

Salem uit Eritrea:
‘De hulp is goed en gratis. I’m happy with the bus’

Mohamed ontvluchtte al in 1994 de burgeroorlog in Somalië, maar heeft nog steeds geen verblijfsstatus.

sinds een jaar een eigen *family doctor* in Amsterdam, maar het is toch handig dat ik vandaag even naar de bus kan.’ Na afloop van het spreekuur zit arts Camiel Berens (25) achter zijn laptop de patiëntendossiers bij te werken. Sinds anderhalve maand werkt hij één dag per week als vrijwilliger voor Dokters van de Wereld. Op het spreekuur in de Zorgbus komen vooral mensen met fysiek letsel, bijvoorbeeld door een val, pijnklachten en psychische problemen. ‘Als je hoort

dat deze mensen hebben meegemaakt, is het erg knap dat ze zich überhaupt staande kunnen houden. De Zorgbus maakt echt een verschil, vind ik. Voor deze mensen is het moeilijk de weg te vinden naar de juiste medische zorg. Bovendien zijn ze vaak bang. Ik help ze met eenvoudige klachten of verwijs ze door naar de huisarts. Ook maak ik duidelijk dat ze in Nederland recht hebben op medisch noodzakelijke zorg, zonder dat ze angst hoeven hebben om “betrapt” te worden.’

Dokters van de Wereld

Dokters van de Wereld maakt zich hard voor het universele recht op medisch noodzakelijke zorg en is onderdeel van het internationale Médecins du Monde. In Nederland wil de organisatie goede zorg voor ongedocumenteerden beter toegankelijk maken. Door de aanschaf van de Zorgbus – mogelijk gemaakt dankzij een extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij – kan de organisatie meer voor

deze kwetsbare groep doen. Dokters van de Wereld kan met de Zorgbus 18.000 ongedocumenteerden met voorlichting bereiken en 9000 consulten verrichten. Later dit jaar neemt Dokters van de Wereld een tweede Zorgbus in gebruik.

Meer weten over de (internationale) projecten van Dokters van de Wereld? Kijk op www.doktersvandewereld.nl.

Girma uit Ethiopië:
‘Het heeft lang geduurd voordat ik in Nederland naar het ziekenhuis of de dokter durfde te gaan. Ik was bang dat ik het land uitgezet zou worden’

Girma vluchtte veertien jaar geleden naar Nederland.

‘Elke dictator moet ooit vertrekken’

Liliane en (op de achtergrond) Etienne

‘Het moeilijkste was zonder mijn familie te leven. Voor een Afrikaan is dat heel zwaar’

Etienne (59) en zijn vrouw Liliane (46) vluchtten in 2003 via Kenia naar Nederland, omdat Etienne actief was in de politiek-religieuze beweging Bundu Dia Kongo. ‘Ik ben nu veilig en dat is mooi. Maar de situatie in Congo is sindsdien verslechterd en dat is een diep verdriet voor mij.’

‘Ik ben Nederlander geworden, maar mijn bloed is Congolees. Als het daar slecht gaat, gaat het ook slecht met mij’

De geheime dienst kwam mij arresteren en gooide mij in de kofferbak van een auto. Zo gaat dat in Congo. Ze sloten me op in een cel samen met andere gevangenen. Elke keer kwamen ze mensen halen en die kwamen dan niet terug. Ik zag dat de bewakers bloed aan hun kleren hadden. Ik wist zeker dat ik het niet zou overleven. Ooit werkte Etienne als douanebeambte in de Democratische Republiek Congo. Uit

betrokkenheid met het leed van de gewone mensen in zijn land, sloot hij zich aan bij de politiek-religieuze beweging Bundu Dia Kongo. ‘Na jaren van burgeroorlog en corruptie leefde bijna negentig procent van de mensen in Congo in armoede. Echt, ze leefden als dieren. Ik wilde me opofferen om die mensen te bevrijden. Met Bundu Dia Kongo maakten wij ons sterk voor autonomie voor onze provincie, Neder-Congo. We geloofden dat we op die manier beter bestuur zouden kunnen bewerkstelligen. Wij probeerden mensen bewust te maken tijdens bijeenkomsten.’

Zonder familie

In 2002 werd Bundu Dia Kongo verboden door president Joseph Kabila. Maar het jaar daarop organiseerde Etienne toch een politieke bijeenkomst in het restaurant van zijn vrouw Liliane. De Congolese geheime dienst kreeg er lucht van en arresteerde hem, Liliane en nog een aantal andere mensen. ‘Wij hadden geluk: mijn nichtje had een relatie met een militair die zijn invloed aanwendde om ons te helpen. Zijn mensen kwamen ons halen, deden net alsof ze ons gingen executeren, maar brachten ons naar een geheim adres. Daar waren we natuurlijk nog niet veilig. Want mensen van onze beweging werden simpelweg gedood. Hun lichamen werden in de rivier de Congo gegooid, zo-

dat er geen haan naar kraaide.’ Etienne en Liliane vluchtten via Kenia naar Nederland, waar ze asiel aanvraagden. ‘Het was heel moeilijk om mijn land te verlaten en nog wel op zo’n manier, zonder afscheid te kunnen nemen van mijn familie. Het was ook niet makkelijk me aan te passen aan het leven in Nederland. In zekere zin was het traumatisch voor me. Je verlaat je normale leven en bent opeens een banneling. Je bent afhankelijk van anderen. En dan de kou! Ik was gewend aan een temperatuur van minstens dertig graden. Maar het moeilijkste was zonder mijn familie te leven. Voor een Afrikaan is dat heel zwaar.’

‘Je verlaat je normale leven en bent opeens een banneling. Je bent afhankelijk van anderen. En dan de kou!’

HET GEWELD IN CONGO

Democratische Republiek Congo (kortweg: Congo) is rijk aan waardevolle grondstoffen, maar kent een instabiel politiek klimaat, schrijven de armoede en verregaande corruptie. Dit leidde tot de dodelijkste burgeroorlog uit de moderne Afrikaanse geschiedenis. In 1998, twee jaar na de afzetting van dictator Mobutu Sese Seko, brak de Tweede Congolese Oorlog uit. Deze kostte tot zes miljoen Congolezen het leven, zowel door ziekte en verhoging als oorlogsgeweld. Twee miljoen Congolezen raakten ontheemd of vroegen asiel aan in een ander land. Hoewel de oorlog officieel in juli 2003 eindigde, laat het geweld vooral in het oosten van het land nog geregeld op. Inzet van de strijd zijn (opnieuw) voornamelijk de enorme voorraden waardevolle grondstoffen. Daarbij raken regelmatig buurlanden betrokken, die de ene keer de ene rebellen groep steunen, dan weer de andere. Een enorme VN-vredesmacht probeert de strijdende partijen uit elkaar te houden.

TEKST LENNART HOFMAN

Diep verdriet

In 2011 kwamen de zoon en dochter van Etienne en Liliane naar Nederland voor gezinshereniging. Ze hadden elkaar acht jaar niet gezien. ‘Het gaat nu geestelijk beter met me, maar financieel is het nog steeds moeilijk. Ik heb een jaar gewerkt in een beklederij van autostoelen, maar door de economische crisis raakte ik die baan weer kwijt.’

Wij zijn hier veilig en dat is mooi. Ik voel me beschermd en dat stemt me dankbaar. Maar ik hoor dat de situatie in Congo nu veel slechter is dan eerst. Er heerst totale anarchie en grote armoede, terwijl Congo eigenlijk zo’n rijk land is. Dat is een diep verdriet voor mij. Ik ben Nederlander geworden, maar mijn bloed is Congolees. Als het daar slecht gaat, gaat het ook slecht met mij. Mijn gezin is hier, maar de rest van mijn familie is daar. Het enige wat ik kan doen, is hopen dat de dingen veranderen. Elke dictator moet ooit het veld ruimen. Ook Mobutu moest op een dag vertrekken. Dus ik heb hoop.’

Etienne heet in werkelijkheid anders. In verband met zijn veiligheid wil hij in dit artikel niet herkend worden.

Goede oogst en gezelligheid in Zuid-Soedan

‘Onze kinderen kunnen naar school omdat ons land meer opbrengt dan voorheen’, vertelt de Zuid-Soedane boerin Regina Gune (56), terwijl ze ijverig en razendsnel zojuist

geogoste cassaveknollen schilt. Zuid-Soedan, sinds 2011 een onafhankelijke staat, is vruchtbaar en door gunstige regenval zeer geschikt voor landbouw.

De leden van de landbouwgroep schillen zojuist geogoste cassaveknollen.

In de jaren ‘50 exporteerde het land voedsel naar buurlanden. Door de jarenlange burgeroorlog die eigenlijk al in 1956 begon, is deze situatie totaal veranderd: veel velden zijn verwaarloosd en overwoekerd. Belangrijker nog is dat de kennis van landbouw is verdwenen. Ook onderlinge verhoudingen zijn ernstig geschaad door geweld en ontheemding. Hulporganisatie ZOA werkt al sinds 1998 in Zuid-Soedan, gericht op noodhulp, water, onderwijs en landbouw. ‘In 2013 vormden we met een aantal boerinnen een landbouwgroep, nadat ZOA ons uitleg had gegeven over de voordelen daarvan. Ik leid onze vrouwengroep’, vertelt Regina, moeder van zeven kinderen in de leeftijd van 14 tot 34 jaar. ‘We krijgen voorlichting over zaaigoed en landbouwtechnieken, hebben samen gereedschap gekocht en beschikken over een gezamenlijke opslag. Vroeger bewerkten we allemaal onze eigen akker, tegenwoordig hebben we ook een gezamenlijke akker die we met elkaar bewerken. Het geeft ons vreugde én een hogere opbrengst.’

ZOA

Economisch herstel

De leden van de landbouwgroep schillen deze ochtend vrolijk verse cassaveknollen. Ze snijden, kletsen en zingen. ‘Deze cassavesoort is lekker, hoor’, lacht boerin Onesta, terwijl ze op een knol kauwt. ‘Ik kan van de opbrengst van het land schoolspullen aanschaffen voor mijn drie kinderen. Ze kunnen nu naar school!’ Het succes van de boerengroep werkt aanstekelijk en zorgt voor navolging in de buurt. ‘Onze voedselsituatie is sterk verbeterd sinds we samenwerken’, vertelt Regina. ‘Vroeger moesten we op de markt dure cassave kopen als onze eigen knollen op waren. Nu slaan we cassave op voor eigen gebruik. Cassave die we zelf niet nodig hebben, verkopen we op de markt als de prijzen gunstig zijn.’ En zo legt de samenwerking tussen boeren een basis voor herstel van sociale verhoudingen en economisch herstel.

ZOA biedt hulp aan mensen die getroffen zijn door een natuurramp of gewapend conflict, en is werkzaam in vijftien landen in Afrika, Azië en het Midden-Oosten. Kijk voor meer informatie op www.zoa.nl.

advertentie

Uw laatste wil kan een enorm verschil maken

Voor ieder mens is het leven eindig, maar uw betrokkenheid hoeft dat niet te zijn. Met uw laatste wens kunt u uw betrokkenheid voortzetten door Dokters van de Wereld op te nemen in uw testament. Hierin bepaalt u waar uw erfenis naartoe gaat en geeft u een speciale bestemming aan uw nalatenschap. U draagt bij aan onze strijd voor een solidaire en toegankelijke gezondheidszorg, in Nederland én de rest van de wereld. Voor de toekomst van de generaties na u. Indien u Dokters van de Wereld opneemt in uw testament, komt uw nalatenschap volledig ten goede aan ons werk.

Informatie en contact

Voor persoonlijk advies kunt u contact opnemen met Victoria van de Waal, Manager Communicatie en Fondsenwerving via nummer **020-4652866** of per mail via vvandewaal@doktersvandewereld.org. Indien u dit op prijs stelt, komt zij graag bij u langs om een presentatie te geven over ons werk. Heeft u Dokters van de Wereld opgenomen in uw testament, dan waarderen wij het als u ons dit wilt laten weten. Wij bedanken u graag bij leven en houden u graag op de hoogte van onze resultaten. www.doktersvandewereld.org.

ZORG VOOR IEDER MENS

De draad weer oppakken

Een volwaardig lid van de samenleving worden

Dat vluchtelingen het gemaakt hebben in Nederland hoor je niet vaak. Maar voorbeelden zijn er genoeg. Neem Hal-leh Ghorashi, hoogleraar Diversiteit en Integratie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Of Aram Hasan, psychiater bij Stichting Centrum '45. Of Blessing Njohb, die Aviation Engineering studeerde en nu werkt als production engineer bij NedTrain. Allemaal zijn ze ooit gevlucht en allemaal pakten ze in Nederland de draad van hun leven weer op. Ze maakten zich de taal eigen, studeerden verder en werden economisch zelfstandig.

Dat vluchtelingen veertig uur per week studeren hoor je ook weinig. Maar voorbeelden zijn er te over. De Syrische zussen Dema en Rama Khazal bijvoorbeeld, die binnen één jaar het staatsexamen Nederlands als tweede taal hebben gehaald. Rama gaat verder met de studie Voedsel-technologie die ze in Homs was gestart en mag instromen in het derde jaar bij de HAS Hogeschool in Den Bosch. Dema volgt een schakeljaar aan de Vrije Universiteit als voorbereiding op haar grootste wens: geneeskunde studeren. Of Armine Alexanjan uit Azerbeidzjan, die fiscaal recht en economie studeert. Haar droom is een eigen adviespraktijk. Ze doet er alles aan om die droom te realiseren en heeft zich niet uit het veld laten slaan door het lange wachten (dertien jaar!) op een verblijfsvergunning. Armine: 'Ik wil geen uitkering. Het enige wat ik graag wil in dit land, is studeren en daarna werken. Geef me die kans!'

Armine zegt het, maar zo voelen ze het allemaal. Geen van de mensen die we spraken voor dit stuk wil als figurant dienen, ze willen een rol die ertoe doet. Vluchtelingen zijn gewone mensen met een bijzondere ervaring. Het UAF begeleidt ze, zodat hun talenten tot bloei kunnen komen en wij er allemaal van profiteren. Dat begeleiden doen we niet alleen: we werken nauw samen met overheden, taalinstellingen, hoger onderwijsinstellingen en werkgevers.

Een voorbeeld: met de Hogeschool Utrecht, de gemeente Utrecht en softwarebedrijf AFAS is het UAF een proef gestart met een pre-bachelor voor dertig vluchtelingstudenten die ICT willen studeren. Dit voorbereidende jaar sluit aan bij de reguliere hbo-opleiding, die vereist is voor een baan in de ICT-sector.

Levens in de sluimerstand

Uit onderzoek weten we dat de eerste jaren na aankomst in Nederland cruciaal zijn voor een succesvolle integratie. Al tijdens de asielprocedure, als deze langer dan een paar maanden duurt, moeten vluchtelingen kunnen beginnen met taalonderwijs, maatschappelijke oriëntatie en vrijwilligerswerk. Het UAF pleit voor een laagdrempelig aanbod van taalcursussen voor hoger opgeleide vluchtelingen. De overheid moet dit faciliteren,

Blessing Njohb

Blessing Njohb studeerde Aviation Engineering met steun van het UAF en werkt nu als production engineer bij NedTrain

want goed taalonderwijs is de sleutel tot een succesvolle integratie. En daar heeft de hele samenleving wat aan. Vluchtelingen hebben vaak tijd nodig om hun weg te vinden en te wennen aan het Nederlandse onderwijssysteem. Het UAF pleit voor investering in het schakeljaar, dat wil zeggen het overgangsjaar voordat de vluchteling aan de echte opleiding begint. In dit jaar kan de vluchteling onder meer werken aan verdere taalontwikkeling en studievaardigheden.

De vluchtelingen die in Nederland terecht komen en besluiten hier hun ankers uit te gooien, verdienen onze steun. Vanwege de lange wachttijden voor de asielprocedure staan hun levens al geruime tijd in de sluimerstand. Het is cruciaal dat we ze daar zo snel mogelijk uithalen en weer op gang helpen. Geen van de vluchtelingen wil aan de zijlijn blijven staan, allemaal willen ze een volwaardig lid zijn van onze samenleving. Daar moeten we ons voordeel mee doen.

WAT DOET HET UAF?

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, opgericht in 1948, is de oudste vluchtelingenorganisatie van Nederland. De stichting begeleidt vluchtelingen bij hun studie in het hoger onderwijs en het vinden van een baan die aansluit bij hun capaciteiten. Veel vluchtelingen studeerden of werkten al in het land van herkomst. Hun diploma's worden in Nederland vaak niet erkend. Opnieuw studeren is voor deze vluchtelingen de enige kans om zich verder te ontwikkelen. Zo kunnen zij in Nederland een nieuw bestaan opbouwen en een zinvolle bijdrage leveren aan de samenleving. www.uaf.nl

De vergeten tragedie van de Rohingya

De Rohingya behoren tot de meest onderdrukte volkeren ter wereld, maar bijna niemand weet dat, en vrijwel niemand doet iets om de tragedie te stoppen.

Met een sombere blik staart Riyazul Alam over het strand van Darpaing, even buiten een gesloten opvangkamp voor Rohingya nabij de West-Birmese stad Sittwe. Ergens in de zee verdronk zijn zus, onderweg naar een nieuw leven aan de andere kant van het water. Toch is ook hij vastbesloten de reis te maken. Een menswaardig leven in Birma is volgens hem niet mogelijk. Het gesprek met Alam vond plaats in oktober 2015, vlak voordat de National League for Democracy (NLD) van Nobelprijswinnares Aung San Suu Kyi de landelijke verkiezingen overtuigend won. Net als veel anderen in het opvangkamp wilde Alam afwachten wat de verkiezingen zouden brengen. Hoewel hij niet veel verwachtte van de NLD, was er een klein beetje hoop op verandering. Die hoop is inmiddels vervlogen. Want verandering kwam er niet. Begin mei vroeg Aung San Suu Kyi de nieuwe ambassadeur van de VS in het land zelfs de term 'Rohingya' niet meer te gebruiken. Liever had ze het over 'Bengali', verwijzend naar hun afkomst die (ook) volgens haar niet in Birma ligt. De uitspraken bevestigden voor veel Rohingya wat ze al langer vreesden: ook de nieuwe regering geeft niet om hen.

Hoe het zo kwam

De Rohingya zijn een islamitische minderheidsgroep. Ze komen van origine uit Bangladesh, maar wonen al eeuwen in de West-Birmese provincie Rakhine State.

Omdat de overheid hen ziet als illegale migranten uit buurland Bangladesh, worden ze niet erkend als burgers. Ze genieten geen rechten en krijgen restricties opgelegd in vrijwel ieder aspect van hun leven.

‘We hebben het gevoel dat we langzaam worden uitgeroeid’

In juni 2012 mondden rellen tussen Rohingya en boeddhisten uit in een bloedbad, nadat drie Rohingya een boeddhistisch meisje hadden verkracht en vermoord. Aangemoedigd door de grootste etnische politieke partij uit de regio en nationalistische monniken, en gesteund door de politie en (in mindere mate) het leger, werden uit wraak honderden huizen van Rohingya platgebrand. Tientallen mensen vonden de dood. Ten minste 200.000 Rohingya vluchtten naar buurland Bangladesh, een land nog armer dan Birma. Ruim 140.000 Rohingya werden naar gesloten opvangkampen in de regio gestuurd, waar ze overleven dankzij internationale hulp. Duizenden anderen vluchtten in gammele bootjes de zee op, op zoek naar een veilig heenkomen in Maleisië of Indonesië. Al snel was de vluchtelingenstroom na de Golf van Aden en de Middellandse Zee de grootste vluchtelingenstroom over zee ter wereld.

> Moeder met haar kinderen in Aung Mingalar, de enige wijk in de stad Sittwe waar nog Rohingya leven. Er staan hekken omheen en ze mogen er niet uit. De andere Rohingya-inwoners leven even verderop in het opvangkamp Darpaing.

zijn en geen staat. ASEAN (de associatie van Zuidoost-Aziatische naties) beriep zich op een oud non-interventieverdrag en keek zwijgend toe. Thailand, Maleisië en Indonesië, waar de meeste Rohingya naartoe vluchtten, deden amper iets om degenen die de tocht overleefden te helpen. Sterker, de Thaise hoofdonderzoeker naar de smokkelkampen in de jungle vluchtte naar Australië. Dit omdat hij erachter kwam dat de smokkel werd georganiseerd door machtige personen binnen de Thaise overheid. Hij vreest voor zijn leven.

Nieuwe tragedie

Nu blijkt dat er ook in Birma weinig verandert voor de Rohingya, is het wachten op een nieuwe tragedie, waar schuwen verschillende mensenrechtenorganisaties. Duizenden Rohingya slijten hun dagen nog steeds in gesloten opvangkampen zonder uitzicht op een menswaardig bestaan. In Darpaing is de stemming dan ook somber, schrijft Myo Win, een van de inwoners van het opvangkamp, in een e-mail. De situatie is sinds 2015 niet veranderd. De mensen voelen zich nog steeds gevangen in eigen land en zijn bang dat ze worden aangevallen door radicale boeddhisten, politie of soldaten. Er heerst een gebrek aan voedsel, medicijnen, en zorg. Veel Rohingya vluchten nu naar het afgelegen noorden van de provincie, waar ze een iets grotere vrijheid genieten, vervolgt hij. Myo Win: 'We hebben het gevoel dat we langzaam worden uitgeroeid zonder dat iemand om ons geeft.'

Zerken op een begraafplaats voor anonieme overleden Rohingya in Kampung Tualan, Maleisië. Er liggen 105 Rohingya begraven die de junglekampen niet overleefden.

Taalmaatje voor Awet

Missen: ‘Dat iemand er niet is maar dat je wilt dat die er wel is’

In een nieuwbouwhuis in Kampen buigen Rutger (34) en Awet (25) zich over een mobiele telefoon. Rutger is door VluchtelingenWerk aan Awet gekoppeld als taalmaatje. Die is uit Eritrea gevlucht en woont sinds twee jaar in Nederland. Rutger helpt hem nu om hier wegwijs te worden.

Awet heeft de regie bij hun bijeenkomsten. Hij gaat drie dagen per week naar school, en als hij bij Rutger is, bestookt hij hem met vragen. ‘Wat is dat?’, ‘Wat betekent dit woord?’ Als voorbeeld van zo’n begrip dat Awet moeilijk vond, noemt Rutger ‘herinneren’. Awet is het woord opnieuw vergeten. Rutger wijst op zijn hoofd en helpt, langzaam: ‘Ont-houden. Dat je iets van vroeger nu kan weten.’ Bij Awet gaat geen lichtje op, maar een vertaalprogramma op Rutgers telefoon biedt soelaas. Als Awet de betekenis ziet, moet hij lachen. Herinneren is een grappig woord om te vergeten.

Awet:

‘Boot heel duur, dollars. Ik familie bellen, huilen. Bang. Eén kans. Misschien leven, misschien niet leven. Driehonderd mensen op boot. Op midden van zee boot beetje kapot. Water in boot. Alleen bidden’

Zonder familie

Awet en Rutger communiceren met elkaar in het Nederlands. Dat gaat moeizaam, maar met horten, stoten en veel hulp lukt het wel. Voor het woord ‘missen’, dat op tafel kwam na de vraag of Awet zijn familie miste, is de telefoon niet nodig. Rutger beeldt het uit door zichzelf te omhelzen. ‘Dat iemand er niet is, maar dat je wilt dat die er wel is.’ Awet snapt het.

‘Mijn mama niet hier. Verdriet. Bang.’

Awet is alleen gevlucht uit Eritrea, zonder vrienden of familie. Via Soedan is hij naar Libië gegaan, en daarna de Middellandse zee over. ‘Boot heel duur, dollars. Ik familie bellen, huilen. Bang. Eén kans. Misschien leven, misschien niet leven.’ En dat spande er inderdaad om, bleek tijdens de overtocht. ‘Driehonderd mensen op boot. Op midden van zee boot beetje kapot. Water in boot. Alleen bidden.’

Awet zoekt op Rutgers telefoon een woord in een vertaalprogramma.

Eritrea is een zeer repressief land, met zware straffen voor wie niet in de pas loopt. Als je niet in het leger wilt dienen, ben je je leven niet zeker, en de mensenrechtensituatie bungelt onder aan de internationale ranglijsten. Ook wie gevlucht is, wordt door het Eritrese regime nauwlettend gevolgd. Op onwelgevallige woorden volgen bijvoorbeeld represailles voor achtergebleven familieleden. Veel Eritreeërs durven daarom ook in Nederland niet over de situatie in hun land te praten. Nu komt het Awet dus wellicht van pas dat hij zich nog niet feilloos in het Nederlands kan uitdrukken. Hij vat zijn reden van vertrek als volgt samen: ‘Ik bang. Veel dode mensen. Schieten. Eritrea niet goed. Niet vrij.’

Steenkje bijdragen

Gevraagd of hij zich in Kampen wél veilig voelt, grijnst hij. ‘In Kampen bang? Waarom?’ Hij heeft het er naar zijn zin, zegt hij, met veel vrienden, vooral jongens die ook uit Eritrea zijn gevlucht. Hij werkt hard voor school. ‘Driehonderd mensen op boot, vertelt hij, dus moet hij in die tijd ‘alles’ leren. Wat hij daarna wil weet hij

nog niet. ‘Automonteur? Schoonmaken? Fietsen maken?’ Als het maar werken is.

Rutgers inzet als taalmaatje is vrijwillig. ‘Er zijn veel vrijwilligers nodig om vluchtelingen te helpen, en ik wil daar graag mijn steentje aan bijdragen.’ Het gaat Rutger echter niet alléén om maatschappelijk nut: ‘Awet is zo anders dan ik. Wij krijgen alles in onze schoot geworpen, we hoeven het alleen nog maar even uit te voeren. Hij moet voor alles knokken. De gedrevenheid waarmee hij probeert zijn draai in Nederland te vinden, nou, daar kan ik nog veel van leren.’

VluchtelingenWerk voert op dit moment een campagne om het begrip voor vluchtelingen te vergroten. Kijk voor meer informatie op www.vluchtelingenwerk.nl.

Rutger:

‘Awet is zo anders dan ik. Wij krijgen alles in onze schoot geworpen, hij moet voor alles knokken. De gedrevenheid waarmee hij probeert zijn draai in Nederland te vinden, nou, daar kan ik nog veel van leren’

In het doolhof dat Shatila heet

De levensomstandigheden in het Palestijnse vluchtelingenkamp Shatila in Beiroet zijn in de loop der jaren verslechterd.

Het Palestijnse vluchtelingenkamp Shatila in Beiroet werd in 1949 opgezet en bestaat nog steeds. De levensomstandigheden zijn in de loop der jaren verslechterd, zeker nu de oorlog in Syrië een toestroom van Syrische Palestijnen heeft veroorzaakt. ‘Ik woon zestig jaar in Shatila, dat is zestig jaar onder de grond.’

Shatila is een doolhof, overspannen door een web van elektriciteitskabels. Een doolhof van stegen, waar brommers doorheen knetteren en voetgangers zich haasten langs afbrokkelend metselwerk en spelonkachtige winkeltjes waarvan soms onduidelijk is wat er nou eigenlijk wordt verkocht. Maar het Palestijnse vluchtelingenkamp in Beiroet is niet alleen een doolhof van smalle straten, het is ook een doolhof van verhalen. Verhalen over oorlog en het verlies van een vaderland, over overleven op een overbevolkte plek, over armoede en uitzichtloosheid. Een labyrint van verhalen dat, ongeacht hoe lang je erin ronddooft en welke afslag je ook neemt, steevast leidt naar verdriet.

Tweederangsburger

‘Zo is het leven’, glimlacht Rajaa Ismail (50). ‘We zijn Palestijnen.’ Ze serveert vruchtensap in haar kleine woonkamer in Shatila. Ze heeft hem zo mooi mogelijk

ingericht met meubels in haar lievelingskleur donkerrood.

Ze is hier geboren, vertelt ze. Ze kent het leven in Shatila als geen ander. ‘En het is heel, heel zwaar.’ Als om haar woorden kracht bij te zetten, valt de elektriciteit uit.

Ze vertelt over de overbevolking en het lawaai. Over loshangende elektriciteitskabels waardoor mensen zijn geëlektrocuteerd. Over brandgevaar en kraanwater dat zo zout is als zeewater. Over vochtige huizen en kinderen met astma en allerlei allergieën. Maar vooral over het gebrek aan kansen. Want een Palestijn in Libanon is een tweederangsburger. ‘Een van mijn zoons werkte in een aluminiumfabriek, maar ze hebben hem ontslagen omdat hij Palestijn is’, vertelt ze. ‘Mijn dochter zit in de vierde klas van de middelbare school. Ze is heel slim, ze wil business gaan studeren. Ik droom ervan dat ze een goede baan vindt. Dat ze een ander leven gaat leiden. Een leven buiten Shatila.’

Rajaa Ismail woonde in Shatila toen daar in 1982 het beruchte bloedbad werd aangericht door christelijke falangisten. Ze was zestien en samen met haar moeder zocht ze drie dagen lang tussen de dode lichamen naar haar jongere broer. Ze was een jonge moeder, toen midden jaren tachtig de strijders van de sjiiitische Amal-militie het kamp belegerden.

Het eindigde in verwoesting.

Dat zijn de littekens waarvan je een glimp opvangt als je de bewoners van Shatila bezoekt. Maar Rajaa is overleefd. ‘Ja, ik ben heel sterk’, zegt ze trots. ‘Ik ben sterk voor mijn kinderen. Ik leer ze moedig te zijn en te blijven hopen. Want ondanks alles heb ik nog steeds hoop. Hoop dat de omstandigheden hier beter worden. En dat we ooit terugkeren naar Palestina.’

Ruimtegebrek

Rajaa mag dan de hoop niet verloren hebben, de omstandigheden in Shatila zijn de afgelopen jaren alleen maar slechter geworden. Het kamp werd in 1949 opgezet voor Palestijnen die waren gevlucht tijdens de Israëlisch-Arabische oorlog van 1948. Het is bedoeld voor 3000 mensen. Nu wordt het aantal inwoners geschat op 23.000. De oorlog in Syrië heeft een toevloed van Syrische Palestijnen veroorzaakt. En al die vaak getraumatiseerde mensen wonen bij elkaar op één vierkante kilometer.

Ooit stonden er tenten in Shatila. Op een bepaald moment gingen mensen hutten van golfplaat bouwen. Vervolgens verrezen er huizen van baksteen en beton. En uiteindelijk schoten die huizen de lucht in vanwege het ruimtegebrek; de bouwsels tellen nu al snel vijf, zes verdiepingen. De uitlaatgassen van de brommers blijven

in de stegen hangen. De zon bereikt de onderste woningen niet meer, vocht blijft in de muren zitten.

‘De gezondheidsomstandigheden zijn hier extreem slecht’, zegt Ferial Kiwan, camp services officer voor de UNRWA. Dit is de UN-hulporganisatie voor Palestijnse vluchtelingen in het Midden-Oosten. ‘Het is een van de meest overbevolkte vluchtelingenkampen in Libanon. Er leven hier vaak tien tot twintig mensen in één woning. Het is voor deze kwetsbare mensen heel moeilijk buiten het kamp een gewoon leven op te bouwen, omdat Palestijnen hier nauwelijks rechten hebben.’ Ze legt uit dat Palestijnen in Libanon een lange lijst van beroepen niet mogen uitoefenen. Ze mogen geen huis bezitten, ze mogen niet erven en zijn uitgesloten van sociale voorzieningen. ‘De UNRWA heeft hier een school en een gezondheidscentrum opgezet en ondersteunt de armsten met geld en voedselpakketten, maar door de groei van het aantal vluchtelingen in het kamp moeten we bezuinigen.’

Overvolle school

In heel Shatila is één speelplaats. Het is niet meer dan een klein plein dat wordt bevolkt door jongens die tegen een bal trappen alsof hun leven ervan afhangt. De speelplaats hoort bij het Children and Youth Center, een niet-gouvernementele organisatie die probeert onder meer

Een van de vele stegen in Shatila, overspannen door een web van elektriciteitskabels.

schoolluitval te bestrijden door allerlei activiteiten te organiseren voor kinderen. Het centrum is in 1997 opgericht door een alom gerespecteerd inwoner van Shatila, Abu Mujahid. 'Ik zag dat veel kinderen niet naar school gingen. Ik zag ze thinner snuiven. Drugshandelaren gebruikten deze kinderen om drugs te bezorgen. Ik moest iets doen.' Hij reageert aanvankelijk geïrriteerd als er vragen komen over het leven in Shatila. 'Hoezo moet er weer een artikel geschreven worden over Shatila? Hoe is het mogelijk dat de wereld niets over ons

weet? Elke dag herhalen we onze verhalen. Waar gaat al die informatie dan naartoe?'

Zijn frustratie is voelbaar, ook als zijn gezicht zich weer in een welwillende glimlach plooit. 'De situatie in Shatila is geen millimeter verbeterd ondanks al onze inspanningen', zegt hij. 'De school in het kamp is nu zo overvol dat er twee shifts zijn: één groep kinderen gaat 's ochtends naar school en een andere groep 's middags. En onze enige speelplaats moeten we met hand en tand verdedigen tegen

mensen die er maar al te graag iets op willen bouwen.'

Huiselijk geweld

Behalve de kinderen betalen ook vrouwen een hoge prijs voor het leven in Shatila. In het bescheiden kantoor van de General Union of Palestinian Women zit een groep vrouwen te roken. Twee van hen, Amal Chehudi en Jamal Huyider willen wel wat vertellen, maar je moet stevig doorvragen voor ze iets specifiek over de situatie van vrouwen zeggen. 'Vaak kunnen de mannen hier geen werk vinden en

dan moet de vrouw het geld verdienen', begint Amal voorzichtig. 'Maar ze moet daarnaast ook het hele huishouden doen, dat vereist onze cultuur. Vrouwen hebben dan dus een dubbele taak. En als ze dingen laten liggen, zijn hun mannen ontevreden en ontstaan er conflicten in het huwelijk.'

Ze zegt het niet met zoveel woorden, maar het is duidelijk dat ze refereert aan huiselijk geweld, dat een ernstig probleem is in het vluchtelingenkamp. Mannen die werkloos thuiszitten, reageren maar al te vaak hun frustraties af op hun gezin. Jamal vertelt dat er vrouwen zijn die psychische problemen krijgen door de omstandigheden in Shatila. 'We zien vrouwen worstelen met depressies. Ze krijgen zo weinig hulp en hun situatie is zo uitzichtloos.'

Droeve, oude man

Vrouwen in Shatila werken doorgaans als schoonmaakster. Mannen werken in de bouw of drijven een winkeltje in het kamp. Dat zijn geen beroepen die het mogelijk maken ooit een beter leven te leiden buiten het kamp. Sommige bewoners van Shatila realiseren zich heel goed dat ze wel de ingang van het kamp konden vinden, maar dat ze, eenmaal gevangen in het doolhof van de kanslozen, tevergeefs tasten naar de uitgang.

Neem Abu Bassam Abu Naaj (70). Een intelligente man, die onderwijzer is geweest op een school in het kamp en die zijn bezoek met alle egards probeert te ontvangen. Als je zijn huis binnenkomt, waarschuwt hij voor de hoge drempel. Die heeft hij aangelegd omdat in de winter anders het rioolwater zijn huiskamer binnenloopt. Er huppelen twee vrolijke kleinkinderen door het huis die ijsjes komen brengen. Abu Bassam schenkt thee en presenteert sigaretten.

Jongens voetballen op de enige speelplaats van Shatila.

Jaarlijks op 15 mei staan Palestijnen stil bij de Nakba (catastrofe): de verdrijving van miljoenen Palestijnen uit hun land, om ruimte te maken voor de staat Israël.

Zestig jaar woont hij nu in Shatila, zegt hij. 'Dat is zestig jaar onder de grond.' Hij herinnert zich nog goed dat de mensen in het kamp zich moesten behelpen in tenten. 'Maar paradoxaal genoeg is het leven hier sindsdien alleen maar moeilijker geworden.'

Een van zijn grootste zorgen is dat Palestijnse vluchtelingen geen zorgverzekering hebben. 'De UNRWA biedt wel gratis eerstelijnsgezondheidszorg en vergoedt ook een groot deel van de tweedelijnszorg. Maar als mensen gecompliceerde ziektes hebben, vergoeden ze alleen de helft van

de kosten.' Hij vertelt over zijn kleinzoon, die zijn studie niet kon afmaken omdat hij multiple sclerose kreeg. 'Hij kan niet goed geholpen worden', zegt hij. 'We kunnen de behandelingen en het onderzoek niet betalen.'

Het blijft een tijdlang stil in de huiskamer. Dan zegt hij: 'Zestig jaar Shatila hebben van mij een droeve, oude man gemaakt.'

advertentie

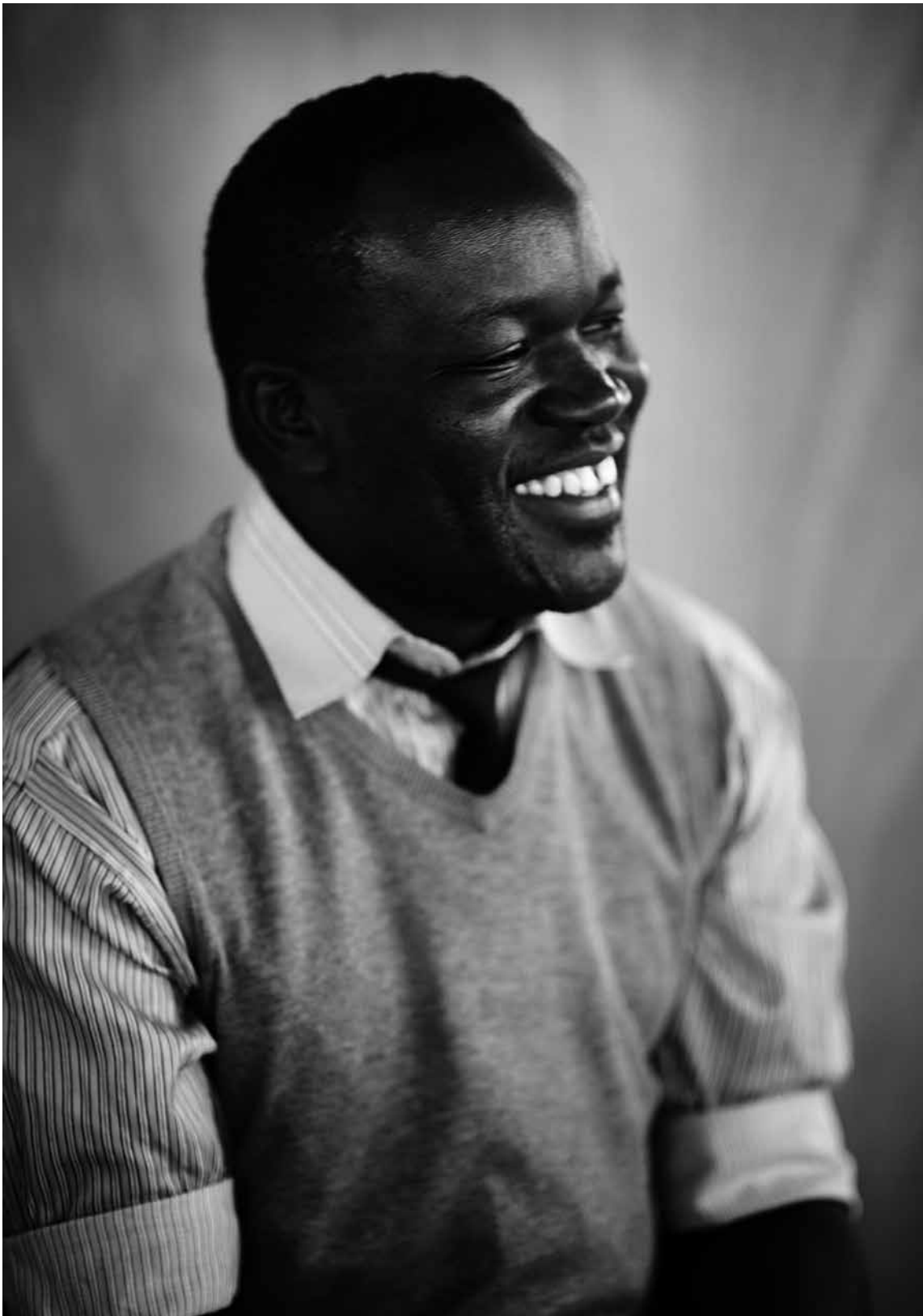
HOE VER MOETEN WE NOG GAAN?

© Medair/Wendy van Amerongen

Teveel mensen zijn in nood, op moeilijk te bereiken plekken. Bijvoorbeeld in Zuid-Sudan. We brengen levensreddende hulp naar de meest kwetsbaren. Ook al is het ver, wij gaan tot het uiterste om ze te bereiken. **Geef op IBAN 2091** of NL52 INGB 000 000 2091.

‘Ik hou mensen een spiegel voor’

‘Godfrey Lado (geboren in 1978) vluchtte in 1997 vanuit Soedan naar Nederland. Nu schrijft hij onder meer teksten die nieuwe en autochtone Nederlanders leren anders naar zichzelf en elkaar te kijken.

Nog voordat het gesprek goed en wel op gang is, wil Lado één ding duidelijk maken: ‘In Nederland wordt je verteld dat je een individu bent. Je wordt gehersenspoeld om als individu te denken. Maar dat is onnatuurlijk. Je bent geen individu. Mensen zijn onderdeel van een groep: iedereen komt uit een moeder, je hebt familie en er zijn mensen om je heen.’

Waarom is het zo belangrijk dat te benoemen?

‘Als Nederlanders dit niet begrijpen, zullen ze anderen nooit begrijpen. Nederlanders gaan ervan uit dat ze veel weten om-

Wanneer besloot je hierover te gaan schrijven?

‘Na een gastles die ik in 2010 gaf in een school in Almere. Ik droeg daar Zuid-Soedanese gedichten voor en vertelde wat dit met mij deed. Ik ging er met tegenzin heen omdat ik dacht dat ik de scholieren zou belasten met mijn verhalen. Maar na afloop merkte ik dat ik iets lichter wegging. En ik heb veel kaarten gekregen van de leerlingen met mooie teksten over hoe ik hun perspectief veranderd heb.

‘Het heeft me jaren gekost om het individualisme in Nederland te begrijpen’

Kort daarna reisde ik naar Zuid-Soedan en zong daar op de brui-loft van mijn zus een lied over de problemen van het land en hoe we

die zouden oplossen. Na afloop vroeg de

directeur van een televisiestation of hij er een videoclip van mocht maken. Het werd een landelijke hit. Ik wist: dit is iets wat ik kan en waarmee ik een bijdrage kan leveren aan de samenleving.’

Hoe kunnen jouw teksten die bijdrage leveren?

‘Ik hou mensen een spiegel voor. Nederlanders, Zuid-Soedanezen, vluchtelingen, maar ook mezelf. Ik kan dingen benoemen die helpen bij het verwerken van trauma’s. Dingen die niet worden begrepen door mensen die dit nooit hebben meegemaakt. Ik begeleid nu een groep gevluchte Syriërs. Als ik een gedicht voorlees aan die jongens is iedereen stil. Daarna zeggen ze: “Wow, hoe weet jij dat allemaal?” Ik antwoord dan: “Waar jullie vandaan komen, is waar ik vroeger van wegging. Jouw *song* is mijn *song*. Wat jullie zeggen begrijp ik heel goed, omdat ik het ook heb meegemaakt.”

Waarom benadruk je dat?

‘Mensen die oorlog meemaken, zijn net als mensen die in een individualistische maatschappij leven. Die weten niet anders. Als je ze vertelt dat ze oorlogsslachtoffers zijn, gaan ze anders naar zichzelf kijken. Pas dan kunnen ze aan zichzelf werken. Andersom laat ik zien dat Nederlanders niet bereid zijn echt te luisteren, ook al denken ze zelf misschien van wel. Bij voorlichting wordt vluchtelingen verteld: “Hier in Nederland doen we het op deze manier, en zo moet jij het ook gaan doen.” Bijna nooit wordt gevraagd: “Wat weet jij? Wat denk jij? Wat ben je allemaal aan het doen?” Als je die vragen stelt, zul je zien dat sommige mensen dingen doen die jij niet begrijpt, die je misschien ook niet kunt begrijpen. Maar je zult ook zien dat ze veel talenten hebben en erop gebrand zijn iets bij te dragen aan de samenleving.’

Pas in 2011 werd Zuid-Soedan een onafhankelijk land. Lado gebruikt echter ook de naam ‘Zuid-Soedan’ als hij praat over de periode vóór 2011.

DE SITUATIE IN ZUID-SOEDAN

Op 9 juli 2011 kiest de bevolking uit het zuiden van Soedan unaniem voor onafhankelijkheid. Daarmee komt een einde aan een 22 jaar durende oorlog tussen de islamitische machthebbers uit het noorden van het land, en een verzameling rebellengroepen uit het overwegend zwarte zuiden.

Zuid-Soedan heeft op dat moment niets. Geen overheidsapparaat, infrastructuur, onderwijs, gezondheidszorg of banken. De politieke leiding bestaat uit voormalige krijgsheren die in de oorlog voor meer doden hebben gezorgd in onderlinge gevechten, dan in de strijd tegen het noorden. Toch zijn de verwachtingen hooggespannen en wordt met steun van het westen geprobeerd een vrij en democratisch land op te bouwen.

In december 2013 gaat het mis wanneer een interne politieke strijd tussen de president en de vicepresident uitmondt in een bloedbad. Het geweld verspreidt zich al snel langs etnische lijnen over het hele land. Tot 300.000 personen sterven, 1,8 miljoen anderen slaan op de vlucht.

‘Nederlanders zijn niet bereid echt te luisteren, ook al denken ze zelf van wel’

Zaadje van vrede niet uitgeroeid

Achttien jaar nadat Stéphanie Mbanzondore (59) naar Nederland moest vluchten, laait het geweld in Burundi weer op. Vanuit Nederland zet ze zich in voor vrede in haar land van herkomst. 'Het geweld kan nog gestopt worden. We hadden sowieso niet gedacht dat het zo lang door zou gaan.'

Stéphanie was acht en een halve maand zwanger toen ze op het vliegtuig naar Nederland stapte. Alleen. Ze had één ticket kunnen kopen op de zwarte markt. 'Het was helemaal geen bewuste keuze om naar Nederland te gaan. Als je moet vluchten, grijp je gewoon elke kans die je krijgt', vertelt ze.

Haar man en twee zoontjes moest Stéphanie achterlaten in een vluchtelingenkamp in Kenia. Het gezin was een paar jaar eerder naar dat land gevlucht. De president wilde echter van de vluchtelingen in zijn land af en was daarom begonnen met ontruiming van de kampen. Stéphanie ging vast vooruit, en de rest

van het gezin zou haar zo snel mogelijk volgen naar Nederland, was de gedachte. En dus stapte Stéphanie in haar eentje op het vliegtuig, in de hoop dat niemand zou merken dat ze hoogzwanger was. Ze zou dan immers niet met het vliegtuig mee mogen.

Na acht uur vliegen moest ze linea recta naar het ziekenhuis met een levensgevaarlijk hoge bloeddruk. Ze sprak de taal niet, kende niemand. Elf dagen na aankomst in Nederland beviel ze met een keizersnede van een dochter. Ze woonde op dat moment in een asielzoekerscentrum, en er was niemand om haar te helpen. Het meisje zou haar vader en broers pas drie jaar later voor het eerst in Nederland ontmoeten.

'Het was helemaal geen bewuste keuze om naar Nederland te gaan. Als je moet vluchten, grijp je gewoon elke kans die je krijgt'

Oplaaïend geweld

Het is al bijna achttien jaar geleden dat Stéphanie naar Nederland vluchtte. Maar iedere keer als ze aan die tijd terugdenkt, wordt ze emotioneel. 'Mijn geloof heeft mij erdoorheen gesleept. Anders had ik hier niet meer gezeten.'

In haar thuisland, Burundi, was in 1993 het geweld tussen Hutu's en Tutsi's losgebarsten. Nadat in 2000 het Vredesakkoord van Arusha werd getekend, nam het geweld af. In 2005 werden de eerste democratische parlementsverkiezingen gehouden, waarna Pierre Nkurunziza president werd. De afgelopen tien jaar was Burundi hét voorbeeld van een Afrikaans land waar de wederopbouw geslaagd was en de stabiliteit en harmonie terug waren. 'Je kon zelfs grapjes maken over Hutu's en Tutsi's, iets wat jarenlang een taboe was. We waren echt genezen.'

Nu is Stéphanie in shock. Vorig jaar april laaide het geweld weer op, nadat de nog altijd zittende president Nkurunziza aankondigde een derde termijn te willen regeren. Dit in tegenspraak met het vredesakkoord en de grondwet. Demonstraties werden met veel geweld neergeslagen, mensen die protesteerden opgepakt. Er zijn bijna vijfhonderd mensen vermoord en 400.000 Burundezers gevlucht naar buurlanden. 'Ik had dit helemaal niet verwacht. Nkurunziza heeft zelf moeten vluchten tijdens de vorige crisis. Waarom laat hij dit nu weer gebeuren?'

Lichtpuntje

Vanuit Nederland probeert Stéphanie te doen wat zij kan. Als voorzitter van de

'De mensen die in Burundi zijn gebleven, zijn moe. Ze leven van dag tot dag. Iedereen is alleen maar bezig met overleven'

Burundian Women for Peace and Development ziet ze met lede ogen toe hoe partnerorganisaties in Burundi niet meer kunnen functioneren door het geweld. Het vredescentrum dat met hun steun gebouwd werd, is nauwelijks meer in gebruik. 'Een groot deel van de bevolking is gevlucht naar Rwanda en Tanzania. De mensen die zijn gebleven, zijn moe. Ze leven van dag tot dag. Iedereen is alleen maar bezig met overleven.'

Zelf durft Stéphanie nu niet naar Burundi; het is er te gevaarlijk. Vanuit Nederland lobbyt ze tijdens vredesbesprekingen voor de diaspora: verspreiding van de bevolking. Maar die vredesbesprekingen komen nog nauwelijks van de grond. 'De eerste ronde wilde de regering zelf niet aanwezig zijn. Bij de tweede ronde lieten ze de oppositie niet toe.' Veel hangt af van de volgende besprekingen, waar zowel regering als oppositie bij aanwezig zullen zijn. 'Het geweld kan nog gestopt worden. We hadden sowieso niet gedacht dat het zo lang door zou gaan. Waarom kan de West-Afrikaanse gemeenschap niet ingrijpen? Of de Afrikaanse Unie?'

En de internationale gemeenschap, die miljoenen in dit land heeft gestopt, heeft die geen mogelijkheid om dit te stoppen?' Burundi is een vergeten land, concludeert ze. Maar er is wel een lichtpuntje. Ze ziet dat het zaadje van vrede, dat de afgelopen jaren is geplant, wel degelijk effect heeft. 'De inwoners zijn solidair met elkaar. De Hutu's die in het land zijn achtergebleven, proberen op bezoek te gaan bij de Tutsi's in de vluchtelingenkampen. Ze bewaken de spullen die hun burens hebben achtergelaten. De president probeert de etnische scheidslijnen weer aan te wakkeren. Maar dat lukt hem niet. Mensen voelen zich verbonden en helpen elkaar.'

advertentie

THE JUSTICE CONFERENCE THE NETHERLANDS
Een initiatief van TEAR

Recht mee maken

11 & 12 NOVEMBER // RIJTUIGENLOODS AMERSFOORT // THEJUSTICECONFERENCE.NL

TOT 30 JUNI
€ 40,-
KORTING

Samen **nieuwe ideeën** opdoen, **genieten** van het recht dat al zegeviert, en een grote **beweging** vormen van mensen die recht brengen.

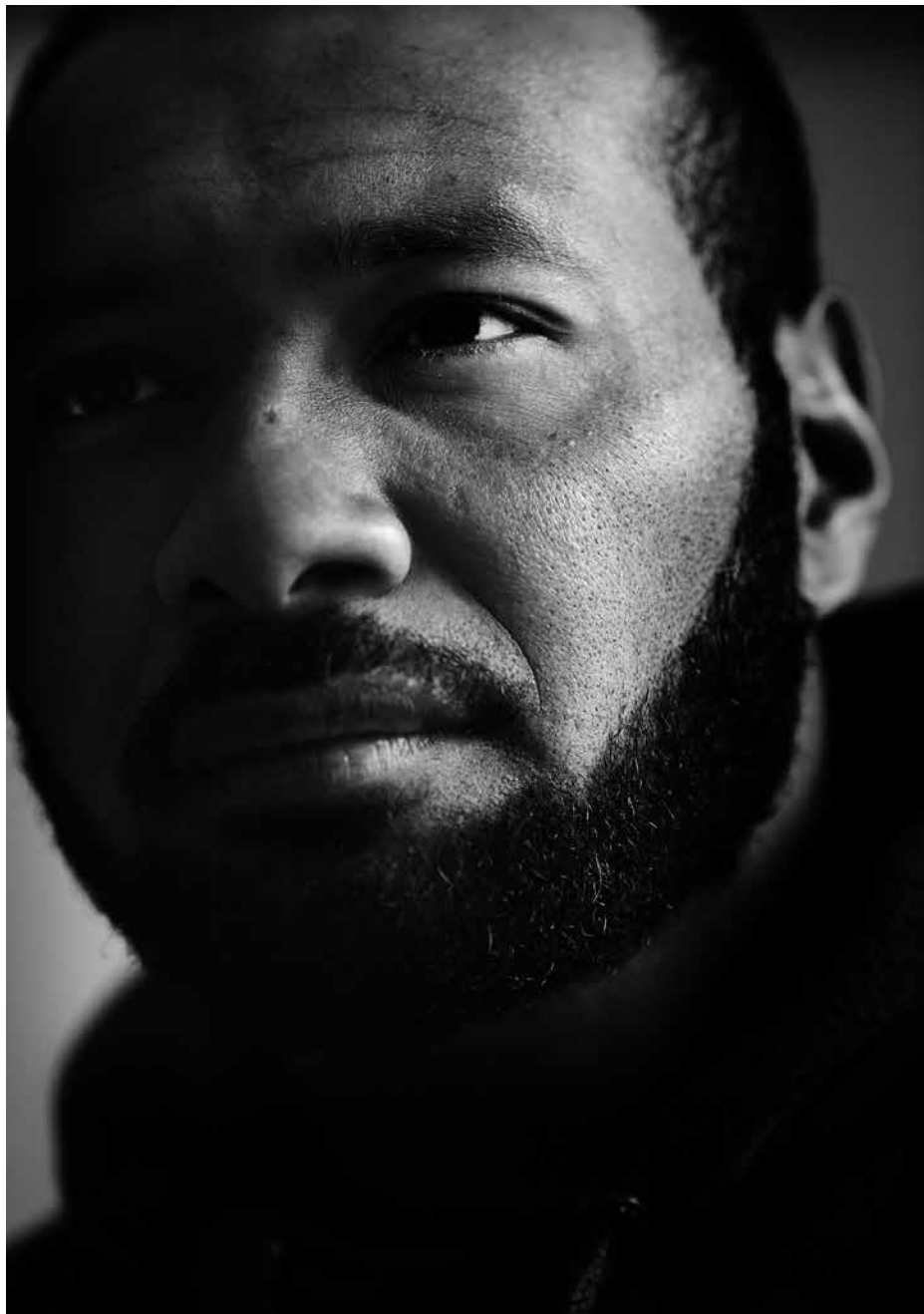
The Justice Conference is een internationaal toonaangevend evenement waar 'rechtvaardig samenleven' centraal staat.

Ga de confrontatie aan met de rauwe realiteit van onrecht wereldwijd.

SPREKERS:
SHANE CLAIBORNE // JEROEN SMIT // RUTH PADILLA // ABRAHAM GEORGE // BISSCHOP ZAC NIRINGIYE // ANNERIEKE BERG // HENK BOUMA // GERT-JAN SEGERS

Bestel je kaarten op thejusticeconference.nl

‘Nu pas bereikt ons verhaal de wereld’

De vader van Raki Ap (31) werd in 1984 vermoord omdat hij zich inzette voor een onafhankelijk West-Papoea. Zijn moeder – op dat moment zwanger van Raki – en drie broertjes kwamen als vluchteling naar Nederland. Van hieruit vertelt Raki het verhaal van zijn vader verder.

‘Wat mijn vader is overkomen, gebeurt nog steeds. Mensen die opkomen voor hun rechten worden vermoord, gevangengezet en gemarteld’

Voor Raki's raam staat een foto van zijn vader Arnold.

Hoe heeft dit jou gevormd?

‘Ik groeide op in een cultuur van activisme. Als ik bij familie kwam, ging het altijd over de strijd en het onrecht dat de Papoea's wordt aangedaan. Pas later ben ik me gaan verdiepen in wat mijn vader precies is overkomen, en kwam ik erachter dat hij is vermoord om wie hij was en wilde zijn. Dat geeft mij een gevoel van leegte, dat ik opvul door zijn verhaal verder te vertellen en zijn muziek voort te zetten. Ik wil zijn verhaal bekendmaken.’

Hoe reageren mensen op dat verhaal?

‘Ze kennen het niet. Toen ik jong was, schaamde ik me ervoor dat het zo onbekend was. Maar hoe meer ik me erin verdiepte, hoe meer zelfvertrouwen ik kreeg. Ik dacht: nee, ik moet me er niet voor schamen, ik moet het ze vertellen. Als ik het nu uitleg aan mensen is er vooral verbazing. “Hoe kan dit? Waarom weten wij dit niet?”, vragen ze. “Dit is niet alleen jouw geschiedenis, dit is onze geschiedenis”, zeggen ze ook.’

Waarom weten zo weinig Nederlanders van deze situatie?

‘Omdat de Nederlandse politiek dit verhaal bewust uit de geschiedenisboeken houdt. Ze willen niet dat het bekend wordt, omdat ze fouten hebben gemaakt en hun veel te verwijten valt.’

Als het Veteranendag is, staan er veteranen bij onze stand te huilen. Ze zeggen: “We hadden er nooit weg mogen gaan.” West-Papoea hoort in de geschiedenisboeken, zeker omdat de band tussen Papoea's en Nederlanders zo sterk is. Maar je vindt er geen alinea over. Dat stukje verhaal wil ik aan alle Nederlanders vertellen. En als het aankomt bij de Nederlandse bevolking, ben ik ervan overtuigd dat we veel steun krijgen voor deze zaak, want het raakt het menselijk hart.’

Hoe is het nu in het gebied?

‘Wat mijn vader is overkomen, gebeurt nog steeds. Mensen die opkomen voor hun rechten en hun volk worden vermoord, gevangengezet en gemarteld. Maar de beelden daarvan komen nu massaal naar buiten via internet, en wij verspreiden die naar politici, media, organisaties en kerkelijke instanties. Zij staan massaal achter onze zaak.’

Nu pas bereikt ons verhaal de wereld. Ik ben ervan overtuigd dat ook de Nederlandse regering niet stil kan blijven nu alles zo zichtbaar is. Als ze niet ingrijpen, verliezen ze hun geloofwaardigheid, ook naar de eigen bevolking toe.’

LEVEN ALS TWEEDERANGSBURGER

Toen Indonesië in 1945 zijn onafhankelijkheid opeiste, kwamen de meeste gebieden van het voormalig Nederlands-Indië onder Indonesisch gezag. Dit gold echter niet voor de westelijke helft van het eiland Nieuw-Guinea, dat onder Nederlands toezicht bleef totdat de bevolking zelf zou beslissen over onafhankelijkheid. Indonesië beschouwde Nederlands-Nieuw-Guinea echter als een onderdeel van het eigen land, en begon in 1961 een militaire operatie om het gebied in te nemen. Onder zware internationale druk vertrok Nederland twee jaar later. De lokale bevolking – de Papoea's – werd een referendum beloofd, georganiseerd door de Verenigde Naties. Maar een eerlijk referendum is er nooit gekomen. In plaats daarvan namen de Indonesiërs het gebied in. Zij drukten ieder verzet bloedig de kop in. Rond een half miljoen Papoea's stierven, tienduizenden anderen ontvluchtten het land. Tot op de dag van vandaag leven Papoea's als tweederangsburger in wat zij nog steeds beschouwen als hun land.

20 JAAR
PARTNER
NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

**KANS OP EEN BETER LOT
DANKZIJ ALLE DEELNEMERS
VAN DE POSTCODE LOTERIJ**

Sinds 1996 ontvangt Stichting Vluchteling van de Nationale Postcode Loterij een jaarlijkse bijdrage. Deze hechte partnerschap biedt ons de kans om vluchtelingen wereldwijd te helpen. Bijvoorbeeld met voedsel, schoon water, tenten, wc's, medicijnen en schooltjes. Wij willen de 2,7 miljoen deelnemers van de Nationale Postcode Loterij dan ook hartelijk bedanken. Want alleen dankzij uw loten, kunnen wij hun lot verbeteren.

AFGHAANSE VLUCHTELINGEN IN PAKISTAN

TEKST WILMA VAN DER MATEN

In het zelfgebouwde vluchtelingenkamp met open riolen vertelt groenteverkoper Akhtar Muhammad dat hij nooit naar school is geweest. Bijna zeventig procent van de ruim drie miljoen Afghaanse vluchtelingen is analfabeet. Ze staan doodsangsten uit nu Pakistan deze zomer na meer dan dertig jaar alle Afghaanen wil terugsturen. Muhammad weet niet hoe hij in de ingestorte Afghaanse economie zijn acht kinderen in leven moet houden. Bovendien rukken de taliban in steeds meer provincies op.

Even verderop in het vluchtelingenkamp staat Raz Gul met zijn zonen in de startblokken om na 32 jaar terug te keren naar zijn dorp in de provincie Uruzgan. Hij is een van de weinigen. Gul heeft geen vrees, want hij steunt de taliban. Het zijn volgens hem de beste leiders die Afghanistan ooit had, omdat ze niet corrupt zijn. Maar deze vluchteling weet niet waar hij over praat. Tijdens het schrikbewind van de Taliban (1996-2001) woonde hij ver weg in zijn lemen hut in Pakistan. Gul wil graag terug naar

Afghanistan maar hij kan zijn dorp niet in. Lokale milities blokkeren alle toegangswegen. Ze pikten de huizen en de grond van de vluchtelingen in.

‘Pakistaanse soldaten kunnen ons beter doodschieten voordat de taliban het doen’, concludeert de 14-jarige Malik Mirza. Hij slaapt niet meer sinds hij vreest naar Afghanistan te moeten. Een land dat hij slechts uit verhalen kent.

‘Pakistaanse soldaten kunnen ons beter doodschieten voordat de taliban het doen’

Colofon

Aan deze krant werkten mee
Rodaan Al Galidi, Brendan Bannon, Rinske Bijl, Annemarie Haverkamp, Lennart Hofman, Franka Hummels, Jaco Klamer, Jeroen Kleijne, Wilma van der Maten, Aleksandra Mihajlovic, Andreas Stahl, Renate van der Zee

Deze krant is tot stand gekomen door
Dokters van de Wereld, Liliane Fonds, Medair, Stichting Vluchteling, TEAR, UAF, UNHCR, VluchtelingenWerk Nederland, ZOA

Idee, hoofdredactie, fotografie Mona van den Berg (www.monavandenberg.nl)
Eindredactie Saskia Engbers (www.saskiaengbers.nl)
Grafisch Ontwerp Puck 't Hart (www.puckpuckpuck.com)

Cartoon: Arend van Dam

Uitgave: juni 2016.
Deze krant valt niet onder de redactionele verantwoordelijkheid van Trouw.

A portrait of two men against a light blue background. In the foreground, a man with dark, wavy hair and a light beard, wearing a blue denim shirt, looks directly at the camera with a slight smile. Behind him, slightly out of focus, is another man with dark hair and a beard, wearing a dark red shirt, also smiling.

Rutger (33)

**“Met iemand die alles
moest achterlaten, wil ik
graag iets delen.”**

**Vluchtelingen die hier zijn,
kunnen op ons rekenen**

vluchtelingenwerk.nl

The logo for VluchtelingenWerk Nederland, featuring a stylized red and orange flame or wing shape above the text.

**VluchtelingenWerk
Nederland**